

Հայտարարություն

Արթուր Դանիելյանի անօրինական քրեական հետապնդման վերաբերյալ

Մենք՝ քաղաքացիական հասարակության ներքոստորագրյալ կազմակերպություններս, մեր խոր մտահոգությունն ենք հայտնում և դատապարտում ենք Հայաստանում արտահայտման ազատության իրավունքի իրացման համար քրեական հետապնդումների շարունակական դրսևորումները, ինչը համահունչ չէ Հայաստանի Հանրապետության որդեգրած ժողովրդավարացման ուղուն:

Քրեական հետապնդման հարուցման հերթական դեպքը վերաբերում է համացանցում արված գրառումների համար Արթուր Դանիելյանի նկատմամբ հարուցված քրեական հետապնդմանը, ինչն առերևույթ անօրինական, անհամաչափ և քաղաքականապես մոտիվացված է: Առավել անօրինական և անհամաչափ է նրա նկատմամբ որպես խափանման միջոց երկու ամիս ժամկետով կիրառված կալանավորումը, որն ակնհայտորեն նրա հանրային խոսքը սահմանափակելու և նրան պատժելու նպատակ է հետապնդում, հատկապես արտաքին աշխարհի հետ շփումների սահմանափակումների կիրառման պայմաններում:

Ըստ հանրային տարածված տեղեկությունների՝ Արթուր Դանիելյանի նկատմամբ հանրային քրեական հետապնդում է հարուցվել համացանցային գրառումների համար ՀՀ քրեական օրենսգրքի 297-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով¹, ինչպես նաև 490-րդ հոդվածի 2-րդ մասով²: Միաժամանակ, Քննչական կոմիտեն չի հայտնում, թե որ գրառումների համար է Դանիելյանը ենթարկվում քրեական հետապնդման, ինչը խնդրահարույց է՝ իրավապահ մարմնի կողմից արտահայտման ազատության

¹Խուլիգանությունը, որը կատարվել է տեղեկատվական կամ հաղորդակցական տեխնոլոգիաներն օգտագործելով:

² Դատավորի, դատախազի, քննիչի, քննչական մարմնի ղեկավարի, հետաքննության մարմնի, փաստաբանի, ներկայացուցչի, փորձագետի կամ հարկադիր կատարողի նկատմամբ սպառնալիքը կամ նրանց մասին տեղեկություն հրապարակելը կամ նրանց գույքը ոչնչացնելը կամ վնասելը կամ նրանց նկատմամբ բռնություն գործադրելը:

իրավունքի իրացման միջամտության համաչափության հիմնավորման և դրա կանխատեսելիության ապահովման համատեքստում:

Համացանցային, նույնիսկ՝ վիրավորական խոսք պարունակող գրառման համար քրեական արդարադատության գործիքակազմի և ամենախիստ խափանման միջոցի կիրառումը ոչ իրավաչափ և անհամաչափ միջամտություն է անձի իրավունքներին և առերևույթ հակասում է Հայաստանի Հանրապետության՝ խոսքի ազատության իրավունքի առնչությամբ ստանձնած միջազգային պարտավորություններին, այդ թվում՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունքով զարգացած սկզբունքներին, որոնք պաշտպանում են ոչ միայն «տեղեկությունները» կամ «գաղափարները», որոնք ընդունվում են բարեհաճորեն կամ համարվում են անվնաս կամ չեզոք, այլև այն դեպքերին, որոնք վիրավորում, ցնցում կամ անհանգստացնում են պետության կամ բնակչության որևէ հատվածի: Դրանք են բազմակարծության, հանդուրժողականության և լայնախոհության պահանջները, առանց որոնց չկա «Ժողովրդավարական հասարակություն»³:

Թեև ըստ միջազգային իրավական չափանիշների՝ խոսքի ազատության իրավունքը բացարձակ իրավունք չէ և կարող է ենթարկվել սահմանափակումների, այդ միջոցները պետք է լինեն օրինական, իրավաչափ և համաչափ՝ Ժողովրդավարական հասարակությունում անհրաժեշտ: Ժողովրդավարական հասարակությունում խոսքը, թեկուզ՝ սուր, վիրավորական կամ այլ կերպ ոչ իրավաչափ խոսքը սահմանափակելը և դրա համար պատժելը քրեաիրավական գործիքակազմի կիրառմամբ չի կարող համարվել իրավաչափ և համաչափ, այլ կրում է պատժիչ բնույթ և հասարակական լայն շրջանակներին ուղղված կոնկրետ ազդակ է հանդիսանում՝ նպատակ ունենալով լռեցնել այլակարծությունը, քննադատական և անցանկալի խոսքը:

³ ՄԻԵԴ, Հանդիսայդն ընդդեմ Միացյալ Թագավորության (Handyside v. The United Kingdom) 7 December 1976, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57499>

Այս համատեքստում վերստին արձանագրում ենք քրեական արդարադատության գործիքայնացումը քաղաքական նպատակահարմարության հիմքով: Հատկապես մտահոգիչ է խոսքի ազատության իրավունքի սահմանափակման համատեքստում կալանավորման շարունակական կիրառումը, ինչը խեղաթուրում է իրավունքի գերակայությունը և քրեական արդարադատության համակարգի ինստիտուցիոնալ ամբողջականությունը և անկախությունը, ազդում է արդարադատության և հատկապես դատական համակարգի նկատմամբ՝ որպես մարդու իրավունքների պաշտպանության երաշխավորի՝ հասարակության վստահության վրա:

Հաշվի առնելով վերգրյալը՝ պահանջում ենք

Գլխավոր դատախազությունից և Քննչական կոմիտեից՝

- Անհապաղ վերացնել Արթուր Դանիելյանի խափանման միջոց կալանավորումը և դադարեցնել նրա նկատմամբ արտահայտման ազատության իրավունքի իրացման հիմքով հարուցված քրեական հետապնդումը
- Գործնետության շրջանակներում պահպանել անկախության և անաչառության բարձր չափանիշներ, հիմնվել բացառապես ՀՀ Սահմանադրության և ՀՀ մարդու իրավունքների միջազգային պարտավորությունների վրա,
- Բացառել անօրինական հետապնդումները, այդ թվում՝ բացառել քրեական գործիքակազմի անօրինական և անհամաչափ կիրառումը՝ այլակարծությունը, կառավարող քաղաքական կամ ընտրովի քաղաքական ուժի կամ պետական մարմիններիդեմ քննադատական խոսքը լռեցնելու նպատակով:

Դատարաններից և դատավորներից՝

- Արդարադատություն իրականացնելիս առաջնորդվել բացառապես Սահմանադրությամբ, ՀՀ կողմից վավերացված միջազգային պայմանագրերով

և օրենքներով՝ երաշխավորելով մարդու իրավունքների պաշտպանությունը,
այդ թվում՝ խոսքի ազատության իրավունքի և ազատության իրավունքի
պաշտպանության չափանիշներով:

Իրավունքների պաշտպանություն առանց սահմանների ՀԿ

Արդարության նոր մշակույթ ՀԿ

Լրագրողները հանուն մարդու իրավունքների ՀԿ

Հելսինկյան ասոցիացիա իրավապաշտպան ՀԿ

Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեայի հայկական կոմիտե

Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակ

Ժողովրդավարության և անվտանգության տարածաշրջանային կենտրոն

Ցիտադել իրավապաշտպան ՀԿ

Համայնքային համախմբման եւ աջակցության կենտրոն ՀԿ

Ժողովրդավարության զարգացման հիմնադրամ

Երևանի մամուլի ակումբ